

למסעות ארוכים, לחיים בשדה, לתנועה-ללא-רחש, ללחמת יערות וללחמת-שטח-בנוי בלילה. חייבים הם לשלוט שליטה מעולה בירי, התחפרות וחבלה. בלוחמת ג'ונגל יש להקפיד מאוד על היגיינה: בכל עבר אורכים יתושים, עלוקות, נמלים וגורמי-מחלות אחרים.

○ השפעתם של המפקדים מעל לרמת מפקד הכיתה או מפקד המחלקה מוגבלת ביותר בלוחמת ג'ונגל. הקרב ניטש בטווח של צעד עד 15 מטרים. ההתמצאות הופכת לסיט. נוטים מאומנים בלבד — עתירי ניסיון ומתורגלים היטב בשימוש במצפן, במפה ובהתמצאות בשטח — מסוגלים לנוע שם לפי אסימות. הנוהל לקבוע שני נוטים נתגלה כיעיל; אלה קושרים קשר בחוט כל 100 מטרים לשם ביקורת. אין לנוע מרחק גדול מזה לפי אסימות אחד — אחרת עלולים לוחמי הויאט-קונג לחשב מראש את המשך התנועה; והתוצאה — מארב בהמשך הדרך. בשדות האורז של הדרום ההתמצאות אמנם קלה יותר, אך ההתקדמות קשה מאוד גם שם. סוללות-העפר המקיפות את השדות ממוקשות, לרוב, והצעידה בשדות הבוציים היא ממש עינוי. כאן מפעיל הויאט-קונג לעתים קרובות צלפים; אלה פועלים במיוחד נגד חיילים הנושאים על גבם מכשירי רדיו ונגד המפקדים הנמצאים בסביבתם הקרובה של הקשרים. על כן נוהגים להסתיר מכשירי רדיו בתוך ילקוטי גב. הצלפים יורים בדרך-כלל כדור אחד בלבד; הואיל וקשה מאוד לאכזר את היורה לפי יריה אחת בלבד — אין לרוב שום סיכוי לגלות את הצלף.

לפני כל מבצע חייבים המפקדים ומפקדי-המשנה לבדוק את ציוד החיילים (תחבושת אישית, תחמושת, נשק וכדומה). בסיוור-קרב יש לאסור עישון. יש לדאוג שיימצאו חומרי חבלה די הצורך, ובמיוחד מוקשי "קלימור". השימוש בכלבי גישוש יעיל מאוד.

● החיילים חייבים להיות מתורגלים שלא להתקבץ: כשמת-קבצים — עולות האבידות במידה רבה. עזרה-ראשונה לפצוע תוגש על-ידי אדם אחד בלבד. יש לשמור על קשר עין ולהשתמש בסימנים מוסכמים.

הדעות חלוקות מהי תבנית-הקרב המתאימה ביותר לתנועה. לרוב מציעים תבנית צרה ועמוקה; מקובלת ביותר תנועה בשני טורים או בשלושה טורים. בתנועה בלילה מקלים על ההתמצאות סרטים מבהיקים, המודבקים על תרמיל הגב של האיש שלפניו. הויאט-קונג משתמש לצורך זה בגחליליות בצנצנות; בצורה זו הוא נוהג גם לאותת בלילה. לכל סיוור-קרב תהא אבטחה צמודה — לפנים, לאחור ובאגפים. כאשר נתקל החוד באויב, עליו לדעת שחוד הויאט-קונג מתגונן עד שכוחו העיקרי תוקף באגף. זהו מצב מסוכן לסיוור-קרב. חשוב, על-כן, לקבוע מראש שחלק מהרובאים ירה אש בודדת, כדי שהחלפת המחסניות לא תיעשה בעת ובעונה אחת.

● לפני רדת החשיכה נבחר מקום לחניית לילה; המקום מוגן הגנה היקפית וכל החיילים מתחפרים מייד. יש להציב אבטחה קרובה. ההתחפרות חייבת להיעשות במהירות, מפני שכל הכוח מתקבץ בעת החניה ועלול להיות, "טרף קל" לתקיפה פתאומית במרגמות (בהיותו בלתי-מוחפז). חשוב לסיים את הקמתה של ההגנה ההיקפית עד רדת החשיכה. בדרך-כלל דרושות שעות כדי לכונן הגנה היקפית. לאחר רדת החשיכה כדאי להסיג אחדות מהעמדות ולקדם אחרות — כדי להטעות

לקחי ויאט-נאם

מיוור אלברט באר

עם סיומה של מלחמת ויאט-נאם הגיעה העת להסיק לקחים ממלחמה ממושכת ומרה זו. רבים הם הטוענים כי אורחות-הלחימה בויאט-נאם אינם אופייניים לזירה זו בלבד ועל כן גם אנו איננו פטורים מלימוד לקחיה של המלחמה. אמנם עלינו לזכור תמיד את השוני המהותי בין זירת המזרח-התיכון וזירת דרום-מזרח אסיה. להלן מבחר מצומצם של לקחים טקטיים בויאט-נאם. שסוכמו לאחרונה.

הפעלת סיוור-קרב

● עוצמתו של סיוור קרב היוצא לפעולה חייבת להיות לפחות חצי פלוגה. מחלקת חי"ר אחת בלבד איננה מסוגלת לעמוד יותר משעתיים בהתקפה. נמצא כי העמסת מרגמות ומרנ"טים על סיוור כזה אינה יעילה. אך אם כלים אלה מובאים במסוקים אל הסיוור, לאחר שזה נערך לחניית לילה — עשויים הם להועיל לו.

● על-מנת להגדיל את סיכווי השרידות של כוח סיוור יש לאמנו בלוחמת גרילה ובעבודת צוות. על החיילים להתרגל

זו אינה ממצה את כל מגוון האפשרויות שנתגלו בהפעלת מסוקים.

ואלה סוגי המסוקים המבצעיים כיום:

א. מסוקי-תובלה קלים (כגון „אירוקוא“ — „MH1D“ — המסוגל לשאת 10 חיילים על מלוא ציודם ושני אנשי-צוות). גרסה חדשה, בעלת טורבינה חזקה יותר, מסוגלת לשאת גם תותח-הוביצר קל, כמטען-חויץ.

ב. מסוקי-תובלה בינוני (כגון „CH-47“ — „ציינוק“ — המסוגל לשאת 5 טונות משא).

מסוק עגורן בפעולה.

את הויאט-קונג. לעתים משתמשים במסוקים להנחתת ציוד (כגון כלי-התחפרות כבדים, תיל דוקרני ומטל"רים) בשעות הערב ולהחזרתו למחרת בבוקר.

אין ללון יותר מלילה באותו חניון, למעט מקרי חירום, שכן בדרך-כלל ימוקש החניון, על-ידי הויאט-קונג, לאחר הלילה הראשון. אין לפזר יתר על המידה את ההגנה ההיקפית; מוטב להצטמצם בשטח. בזמן ההתארגנות חייבת כמחצית הכוח להימצא באבטחה. עמדה לשני לוחמים הוכיחה עצמה כיעילה. תמיד יש להתקין בה חיפוי ראש נגד רימונים. יש להסוות את העמדות, לבל יתגלו על-ידי האויב. חובה להקפיד על משמעת קולות ואורות. 30 עד 50 אחוז של החיילים חייבים להימצא בלילה בכוננות מלאה. יש להקים תשמועים (בכל אחד — שניים או שלושה חיילים), אך אין להרחיקם מרחק רב מקו העמדות. התקנת מוקשי תאורה ומוקשי „קלימור“ תיעשה לאחר רדת החשיכה. אין להפעיל תאורה להארת שדה הקרב, אלא לאחר שהתקפת האויב נמצאת כבר בעיצומה.

לפני נטישת חניון הלילה יש להשמיד כל חפץ שאין נוטלים אותו מן המקום. הויאט-קונג מוצא שימוש לכל דבר; חפצים שקברת — הוא יחפור באדמה וימצאם. חובה לפוצץ גם נפלים.

לא אחת השאיר הכוח, בנטשו חניון לילה כזה, מארב מאחור-ריו, שפעל בהצלחה נגד חוליות חיפוש של הויאט-קונג. אולם מארב מסוג זה, כרגיל בעוצמה של מחלקה, מסתכן סיכון רב, שכן הויאט-קונג עלול לערוך התקפה על החניון הנטוש.

הפעלת מסוקים

המסוק זכה בוויאט-נאם להישגים מעל ומעבר למשוער. ממציאן, סיקורסקי, הגדירו כך: „מסוק מסוגל לעשות את מלאכתו של סוס, ונוסף על כך הוא מסוגל להתרומם באויר“; אולם הגדרה

ג. מסוקי-עגורן כבד (כגון "CH-54" — המסוגל לשאת 8 עד 10 טונות). רק מעטים מהם מופעלים במבצעים קרביים; משתמשים בהם להובלת דחפורים לשטחים בלתי-עבירים ולחילוץ מטוסים ומסוקים שנפלו.

מה-"MH1D" פותח ה-"AH-16" — "יואי קובר" — שהוא מסוק-חמוש. חימושו של ה"קובר" כולל מקלעים רב-קניים (Miniguns) או תותחים אוטומטיים של 20 או 30 מ"מ, תותח אוטומטי של 40 מ"מ ורקטות בלתי-מונחות.

חסרונם של כל דגמי ה"קובר" במיעוט התחמושת (או הרק-טות) הנישאות עליהם. כאן עשוי פיתוחו של דגם גדול יותר לשפר את המצב. מהירות הטיסה של מסוק קרבי חדיש תהיה יותר מ-400 קמ"ש.

מסוקים מופעלים בראש וראשונה ככלי-תובלה. משתדלים לשאת את האספקה כמטעני-חץ, כי בצורה זו מתקצר משך הטעינה והפריקה. גם דלק מובל במכלי גומי (1.4 טונה במיכל) כמטען-חץ.

מסוקים חמושים משמשים גם להארת השטח שמסביב לעמדות מוקפות, בהפעלים פצצות תאורה ואף זרקורים.

המסוקים נטסים בויאט-נאם גם בלילה: הם קולטים גלים אלקטרומגנטיים המשודרים על-ידי תחנות קרקע; לפי הזווית נקבע המקום, ומסומן באורה אוטומטי על גבי מפה.

מכשירים לראיית לילה הם חלק ממערכת החימוש ומאפשרים לתקוף בטיסה נמוכה.

ניתן להנחות מן הקרקע מסוקים תוקפים לעבר מטרותיהם: מקום הכוחות הידידותיים מסומן בסימני עשן; הכיוון והמרחק אל האויב נמסרים ברדיו.

הניסיון לימד כי יש לרכוש את השליטה ביחידות המסוקים בידי רמה גבוהה — כנהוג לגבי נשק כבד בכלל. על-כן אורגנו רוב המסוקים בבריגדה אחת, שכללה 2,000 כלי טיס. פעולה ארגונית זו הגבירה את יעילותם.

המסוקים פגיעים. מוטב לו לטקטיקן להביא-בחשבון ש-50 אחוז בלבד ממצבת המסוקים שלו כשירים לפעולה. יש להרבות, ככל שניתן, בהפעלת מטוסים קבועי-כנף; אלה חסכוניים יותר ממסוקים ואינם בה פגיעים. משום כך הוסבו מטוסי תובלה למילוי תפקידי תצפית. הותקנו בהם מכלי דלק נוספים, כדי להגדיל את משך הטיסה שלהם ל-10 שעות.

בעת הנחתת כוחות ממסוקים יש להקפיד, בין היתר, על העק-רונות הבאים:

- א. לימוד יסודי של המפה.
- ב. תדרוך מפורט (המפקד, קצין מבצעים, קצין מודיעין, קצין קישור ארטילרי, פקח-אוויר ומפקד כוח המסוקים).
- ג. סיוור-אוויר של שטחי-נחיתה אפשריים.
- ד. תכנון היערכותם של הכוחות בשטח הנחיתה וסדר ה-מטוסיים.
- ה. חישוב המטענים וקביעת סוגיהם (חיילים, ציוד) למסוקים השונים; קביעת נקודות ההטעה.
- ו. עריכת תכנית האש הארטילרית ותיאום עם סיוע האוויר ההתקפי (על-ידי מסוקים חמושים ומטוסי קרב).
- ז. תיאום פרטי-הטיסה הטכניים (לוח-זמנים, רום-טיסה, כיוון כניסה, מבנה, קשר וכדומה). חשיבות מיוחדת נודעת לשמירת סודיותו של המבצע עד לרגע האחרון. צופים של הויאט-קונג,

מצוידים במכשירי רדיו, עקבו אחר כל פעילות בבסיס המסוקים; הם הזהירו את יחידות הויאט-קונג שנמצאו עד 100 קילומטרים מהבסיסים (טווח-הפעולה של המסוקים), שעה שהבחינו בהכנות למבצע; אזהרה מוקדמת כזאת מסכלת, כמובן, את כל המבצע.

אולם הויאט-קונג נהג ל"טפל" בשטחי-נחיתה אפשריים גם באמצעים שונים: בורות המכוסים במחצלות במבוק אשר בתחתיתם קלונסאות משוננים; מוקשים; רימוני-יד הקשורים למוטות דקים ומופעלים באמצעות תיל ממעיד. מסביב לשטח הנחיתה האפשרי חפרו תעלות, הסוו אותן היטב ופתחו מהן באש מקלעים על הגל הראשון הנוחת; כמו כן, הפעילו מעין מוקשי "קליימור", שהוטמנו בשטח הנחיתה.

בכל מקרה יאבטח הגל הראשון של החי"ר את יתר הגלים. עליו לסרוק היטב גם את העצים שבשפת שטח הנחיתה — פן ינצור האויב את אשו ויתקוף משם במפתיע את הגל הבא, בעוד כוח אחר (שהוכן לכך מראש) שוטף את הגל הראשון מחוץ לשטח הנחיתה. כאשר מגיעים כוחות חילוץ ותגבור — כבר אין למי לעזור.

לפעמים הסתפק הויאט-קונג בהנחתת מכות אש ממרגמות על שטח הנחיתה בעת נחיתת הכוחות. על-כן נערכו הנחי-ות, ככל האפשר, בטווח פעולתה של הארטילריה המסייעת או תחת הגנת מטוסי קרב. השיטה להפצץ ולהפגיון אזורי נחיתה לפני הנחתת הכוחות — לא הביאה תועלת.

הניסיון לימד כי אש רובים ומקלעים אינה יעילה, בדרך-כלל, נגד מסוקים ומטוסי קרב. היורים רק מגלים את עמדתם. לעומת זאת הוכיח עצמו המקלע האמריקני הכבד בן 12.7 מילי-מטרים כנשק יעיל נגד מסוקים. הויאט-קונג פתח ממקלעים אלה באש על מטרות-אוויר רק כאשר היורה היה מסוגל לזהות את סימן הזיהוי באופן ברור, כלומר בטווח שאינו עולה על 400 מטרים.

המסוק מאפשר ליצור במפתיע מאמץ עיקרי, דבר שקודם לכן לא ניתן היה להעלותו על הדעת בלוחמת גרילה. הפיקוח המתמיד מן האוויר, בכל מקום, ביום ובלילה, מנע בדרך-כלל מן הויאט-קונג לרכז כוחות בעוצמה של גדוד או חטיבה כדי לתקוף. כן נעשתה השליטה באוויר תנאי לניצחון ביבשה — גם בלוחמת גרילה. אמנם המחיר ששולם היה יקר: כ-7,000 מטוסים אמריקניים אבדו עד ראשית 1971 מעל שטחי ויאט-נאם (צפון ודרום); יותר מ-50 אחוז (כ-4,000) מן המסוקים שהושמדו אבדו בתאונות שונות.

להלן דוגמה להתקפה אופיינית של הויאט-קונג על מחנה אמרי-קני:

אנשי הויאט-קונג עסקו במשך מספר שבועות בתצפית על המחנה; נקבעו נקודות-התורפה שבו ונרשמו במדויק נוהגי המפקדים, מיקום העמדות, מועדי החלפת משמרות וכדומה. אם הדבר ניתן — היו מגניבים סוכנים לתוך המחנה כמתורגמנים או לעבודות שירותיים, מסיירים דרכי גישה בהסתר וקובעים עמדות למרגמות. בשלב הסיור היו נערכות ההכנות לתקיפה. תחילה הובאו רק המפקדים הבכירים של כוח הויאט-קונג המבצע בסוד הפעולה. הכוח עצמו תודרך ברגע האחרון. מפקדי-המשנה סיירו בשטח. אופן ניהול הקרב המתוכנן תורגל עתה בשולחן חול. לאחר מכן תורגל הכוח המבצע — לרוב חטיבת ויאט-קונג ולפחות גדוד, כלומר 400 עד 1,200 חייל — את ההתקפה בשטח דומה. לפני ההתקפה הופצו שמועות באמצעות סוכנים, כדי להטעות את האויב. מקומם ועוצמתם של כוחות-אויב שכנים הובאו בחשבון

בהערכת-המצב, ומוקמו חסימות — בצורת מארבים — כדי למנוע החשת תגבורת למוחקים. לפעמים מארבים אלה היו עיקר תכליתה של ההתקפה, שאינה אלא התקפה מדומה. אם היעד היה מצוי בטווח הפעולה של ארטילריה אמריקנית — תוכננה הנחתת אש מרגמות על עמדות הארטילריה בעת ההתקפה על המחנה. לעתים נערכו התקפות-הסחה בשעת ההתקפה על המחנה.

נערך סיור יסודי לקביעת דרכי הגישה והנסיגה ונקודות המפגש לאחר ההתקפה. שטחים בקרבת המחנה, שעשויים לשמש שטחי-נחיתה למסוקים, מוקשו. לפני ההתקפה קיבל הכוח התוקף „תדרוך אידיאולוגי“.

בלילה שלפני ההתקפה הובילו אנשי-גדולה מקומיים את הכוח התוקף בדרכים שונות לקרבת היעד. תנועות אלה הצטיינו במהירות. משנערכו יחידות-המשנה בעמדות ההיערכות שלהן, נפתחה ההתקפה — לרוב על-ידי מכת אש מרגמות. הכוח התוקף האזין לרשתות הקשר של הכוח המגן, ניסה לשבשן ולגרום להעברת הודעות מטעות.

ענה והפעלו מרגמות-טורים באש עקיפה לתוך המחנה. בחיפוי אש מרגמות ניסו חוליות חבלנים לפוצץ את מכשולי התיל באמצעות מטעני צינור או טפס מעליהם באמצעות סולמות-במבוק. מכל העברים נורתה אש רובים על המחנה, כדי לגלות נקודות תורפה במערך העמדות. אם נמצאה נקודת תורפה (למשל — עמדה שתחמושתה אזלה) היא הותקפה מייד בגלים אחדים על-ידי הכוחות העיקריים שנועדו לכך. בזנק קדימה ובהטילם לפנייהם רימוניי, פרצו התוקפים לתוך המחנה בלא שים לב לאבידותיהם וטיהרו את מצדי המגנים במטעני פיצוץ, בלהבירים וברימוני זרחן. לא נלקחו שבויים. התקיפה כולה הסתיימה תוך דקות מספר. סבלים (שאינם נושאים נשק) פינו את נפגעי התוקף ואת השלל — בראש וראשונה מכשירי רדיו, רפואות, מרגמות ומקלעים כבדים (להגנה מפני מסוקים!).

כשם שהיחו במהירות הבזק, כך גם נעלמו אנשי הויאט-קונג. חוליות מקומיות קטנות היו מאבטחות את דרכי הנסיגה של הכוח על-ידי מארבים. הכוח הנסוג היה מותיר מאחוריו תוהו ובוהו. הם לא שכחו למקש פה ושם, כדי לגרום אבידות גם לכוח החילוץ. אם כוח-החילוץ אינו מתארגן להגנה מייד עם הגיעו — צפוי לו בלילה הבא גורל דומה לגורל קודמו. לאחר ההתקפה כוון היה עורך הויאט-קונג דיון פנימי וסיכום; שיאות ומחדלים נרשמו כדי למנוע הישנותם בפעולה הבאה.

מצב כוח-החילוץ היה לרוב עגום. בדרכו אל המחנה המותקף עלה על מארב וסבל אבידות. בתוך המחנה שוב נפגעו חיילים ממוקשים וממלכודים. לא היתה עוד שום תכלית ברדיפה אחר האויב — הוא הרחיק מן המקום. ברדיפה כזו אפשר רק שוב לעלות על מארב.

הגנה על מחנה בסיסי

כל מחנה בסיסי חייב להיערך להגנה היקפית. בדרך-כלל מוחזק מחנה כזה על-ידי גדוד (מוגבר). מחנות בעוצמה פלוגתית אינם מסוגלים לעמוד יותר משעות מספר מול התקפה חטיבתית.

כבר בלילה הראשון הייב המחנה להיות ערוך להגנה. כאן ממלאים הפלסים תפקיד חשוב. יש לבער את כל הצמחיה שמסביב למחנה ובסמוך לו כדי לפנות את שדה-האש. יש

ליישר בליטות קטנות בשטח ופרטי גוף, שעשויים לשמש לאויב מחסה מאש שטוחת-מסלול. השטח שלפני גדרות-התיל וביניהן ימוקש ויותקנו בו מוקשי תאורה. ביום ובלילה יקוימו תצפיות בנקודות גבוהות (בלילה יצוידו בהתקנים תת-אדומים). יש למקם את העמדות לכל הכיוונים. הן ייבנו בצורת מצדים, כך שיגנו מפני אש מרגמות-כבדות. בין העמדות יקשרו תעלות קשר, קוי טלפון ורדיו. צוותי התותחים והמרגמות זקוקים לעמדות-ירי מוגנות באורח חלקי ולמצדי-תחמושת המוגנים הגנה מלאה. המרגמות מופעלות לשם הארת השטח שלפני קו העמדות וכן לכיסוי שטחים שמצויים מחוץ לטווח נשק החי"ר. הארטילריה מתכננת כמה כיווני אש וגם הארטילריה של המחנות השכנים נכללת בתכנית האש. לכל כלי-הנשק שבמחנה מוקצות גזרות אש. המרגמות והארטילריה מטווחות מספר מטרות. הטנקים מוגנים מפני פצצות מרג"ט באמצעות תלי אדמה ורשתות-ברזל. בלילה יורים הטנקים לרוב פגזים נפציים.

בכל מקום יש להחזיק מלאי של אמצעים לכיבוי אש ולקבוע חוליות כבאים.

בלילה יימצא לפחות שלישי הכוח בכוננות מלאה. יש לבדוק תדיר את עירנות הזקיפים. מחוץ לקצה האיזור המוגן יימצאו תמיד מארבים בעוצמת מחלקה וחוליות תשמוע. אמצעי קשר יינתנו רק בידי מפקדי-משנה אחראים ומנוסים, כי השימוש המופרז בהם עלול לגרום רק בלבול. את הפאה הקדמית של האיזור המוגן מסמנים בויקוקים הנורים הישר למעלה, כדי שמטוסי הקרב המסייעים לא יטילו בלילה את פצצות הנפאלם לתוך המחנה.

העתודה ממוקמת במרכז המחנה, בקרבת מוצב הפיקוד. מוצב הפיקוד ישופר ויוגן כששח החיוני של ההגנה. במחנה עצמו ישלוט מפקד אחד בלבד, אפילו נמצאות בו יחידות מלאומים שונים.

תיאום האש הארטילרית ואש המרגמות עם הפעלת המסוקים ומטוסי-הקרב היא בעיה קשה; שכן ניתן להפעיל רק אחד מסוגי נשק אלה בעת ובעונה אחת. הארטילריה (הפועלת מעמדות בסביבה) מפסיקה את אשה בבוא המסוקים, ואלה מסתלקים כאשר מטוסי-הקרב תוקפים. לאחר מכן מחדשת הארטילריה את אשה — אם יש עדיין צורך בכך.

ההגנה תנוהל באופן פעיל באמצעות חוליות תצפית וסיורי קרב. גם לחיילים העוסקים בעבודות מנהלה ושירותים יש תפקיד בהגנת המחנה. החלפת הזקיפים תיעשה בזמנים משתנים ולא בזמנים קבועים. אסור להיתפס לשגרה, אף את הכניסות למחנה יש לשנות לעתים קרובות. אין להרשות לנשים ולילדים להיכנס למחנה, או להימצא בקרבתו. יש לקבוע גבולות גזרה בין מחנות שכנים, כדי למנוע היתקלות בין כוחות ידידותיים בשטח שבין המחנות, ויש לשנות את הגבולות הללו מדי פעם — אחרת משתכן הויאט-קונג ב„תפר“ שבין הגזרות. גהרות וכבישים אינם מתאימים לשמש גבולות גזרה.